

اداره مرکزی :
آذربایجان ، استانبول جاده سنده آفره
معارف امینلکی پانده کی دانه

استانبول بورسی :
باب عالی جاده سنده ۸۷ نومروده
داره مخصوصه

حیات

میانہ دائمیہ... دنیاہ راہا میرہ میانہ قائم...!

نومری ۱۰ غرورده .
سنه لکی بوسته ایله ۵ لیرا .
(اجنبی مملکتلر ایچین ۵ دولار)

ایوه واعلان ایشلری ایچین استانبول بورسه
مراجعت ایدیلیر .
یازی ایشلرینک مرجعی آفره مرکزدر .

صافی : ۲۷

آفره ، ۲ حزیران ، ۱۹۲۷

۲ نجی جلد

ایده آنزلک نرله سی

دارالفنون

تورکار حقنده خبرخواه اولان بعضی اجنبی
مخبرلر تورکیه نلک قطع ایندیکی یولی حقیه
تقدیر ایده مه یورلر و بونلر انقلابک ، اسکی
مؤسسه لری ، بردها عودت ایتمه سی احتمالی
اولیه جق صورتده بیقدیغنی سویلدیککز زمان
بعضاً بونی شبه ایله قارشیلایورلر . بونک سبی
تورکیه نلک اجتماعی وضعیتنی بیلمه ملری ، تورک
خلقنلک سجیه سنی طانیاملریدر .

انقلابدن اول موجود اولان مؤسسه لر
ذاتاً تورک خلقنلک روحنده قوتلی بر سلطه
تأسیس ایده مه مشدی . بو مؤسسه لر قوتی منورلرک
وهمندن آلیورلردی . بویوک بردها ایله ،
بو وهم پرده سنه ضربه اینجه او مؤسسه لرده
بیقلیوریدی . تورکیه نلک اجتماعی وضعیتنی تدقیق
ایده بیلنلر بو مؤسسه لرک آرتیق دیرینه سنه
هیچ بر امکان اولمادیغنی درحال اکلارلر .
بوکون بونلرک استنادکاهی اولاجق هیچ بر
معنوی قوت قالمامشدر . آنجق تورکیه نلک استقبالی
اعتباریه ملاحظه اولوناجق الکه مهم تهلکه یکی یتیشن
کنجیلرک بویوک مفکوره لر قارشیسنده قیدسزلکی
بونلرک کندیلرینی بر نوع (قابا مادیجیلک

(Matérialisme grossier) ه قایدیرمالری تشکیل
ایله جکدر . بوکونکی نسلک عمری مفکوره
ایچون جدال ایله ، پادشاه استبدادی بیقمق ،
حیات قدرتلرینی کیره ن مؤسسه لری قالدیرمق ،
مستقل بر وطن یاراتمق مجادله سی ایله ... کچمشدر ،
قیصه بر زمانده مختلف تحوللرک ، انقلابلرک ،
خارجی تجاوزلرک هیجانی ایچنده یاشادیغمز
ایچون روحزده دائماً ایده آلر حاکم اولمشدر .
حالبوکه یارینکی نسل عینی حیاتی سورمه جکدر .
مستقل وطنه توارث ایله یین بوکونکی چوققلریمز
اوزون سورمه جک صلح آنلرنده بزم یاشادیغمز
هیجانلی دورلر ، قوتلی مشترک المار ، وطنک قورتولوشنی
کورمکدن متولد هیجانلی دقیقه لر کچیرمه .
جکدر . بوکونکی نسلک روحنی مفکوره جی
یاپان اجتماعی سیبلر یارین ایچون عیناً موجود
دکدر . بو وضعیت قارشیسنده قولایلقه
قابا بر مادیجیلکه کندیلرینی قایدیرا بیلیرلر .
یاشامنی یالکز فردیتلری ایچون ذوقدن عبارت
کورمه بیلیر ، کندی فعالیتلرینی ملی جمعیتک
اشتیاقنه ربط ایتیه بیلیرلر ، حیاتی یا بلوفدن ،
برهیچدن عبارت عد ایده رک فنا بر بدینلکه ،
یاخود قیصه بر زمان ظرفنده یالکز مادی ذوق
طوپلامق تلقی ایله رک کوتو بر فرد تجیلکه دوشه .
بیلیرلر . ایشته اوزمان اجتماعی رابطه کوشهر ، بویولده
بر یاشایش ، حیاتدن ممنون اولمایان بر سورو انسان
یاراتیر . بویله بر جمعیتده نه علم و صنعت ، نه ده
شدتلی حیات قدرتی ایجاب ایدن فعالیتلر موجود
اولایبیلیر .

بو تهلکه وهم دکدر ، یکی یتیشن نسللرله
دائمی تماسده بولونانلرک ، کنج روحلرده کی
ایده آل احتیاجنی سزمه ملری قابل دکدر . ایشته

بوکونکی منورلر ترتب ایله یین وظیفه بورو حیلرک
احتیاجنی تأمین ایتک ، تورک جمعیتک اشتیاقنی
بوندن صوکر اکنلرله آشیلماقدر .

بوخصوصده انکه مهم وظیفه دارالفنون ترتب
ایدهر . دارالفنون ادبیات فا کولته سی معین
معلوماتی کنجلره اوکره تن بر مؤسسه اولارق
قالاماز . بو فا کولته مملکتده حقیقی معنوی بر
ولایت تأسیس ایده بیلملیدر . بونک ایچون بر
کره بو فا کولته تورکیه محوری اطرافنده دونملی ،
صوکراده تدریساته بر پارچه ده احرارت کیرملیدر .
ادبیات فا کولته سنک دنیا علمنه خدمتی آنجق
تورکیه یی مرکز یاپدینی زمان ممکن اولاجقدر .
اوکرده بر مملکت وارکه هنوز هر طرفک جغرافیایی
یایلمامشدر ، بر مملکت وارکه تاریخی حقیه
یازیلماش ، تنظیماتدنبری کچیردیکمز مختلف
تحوللرک ، انقلابلرک اجتماعی سیبلری علمی بر
اصولاه آراشدیر یلمامشدر . تورکیه یه تعلق ایده ن
حادثلر اوزرنده دوشون مدرس تورک جمعیتی
و محیطنی تشکیل ایله یین شأیتلری تثبیت ایده ر ،
انقلابک اسبابی و هدفنی کوستهره ن بو اثرلر
صنعتکار اولق استعدادنی طاشیپانلر ، فلسفی
تربیه کورمش اولانلر ایچون بر الهام منبعی
اولورلر . او وقت فلسفه و صنعت اثرلری ده
وجوده کله بیلیر . کنجلرله تماس ایده جک
هرمری دارالفنون مساعیسنک بو محصوللرندن
استفاده ایده ر ، کنج روحلر بو بیلکیلرله
بسله نیر .

علمی تدقیقلرک حبیبیلکی بعضاً بزده یا کلش
آ کلاشیلماقده در . واقعا مثبت علم هر نوع سلطه
خارجنده بر تدقیقدر . عالم کندندن اولکیلرک
ولایتنه ویا شو و بو عقیده یه صاپلاناماز . بواعتبارله
حردر ، یاقین وکندنجه معین بر فائده ایچون

اون ایکنجی عصر تذکره جلمندن :

رامز افندی وائری

تذکره ، برشیئی خاطرده طومغه وسیله اولان شی معناسنه کلیر . قاموس ترجمه سی « فی الاصل مصدر در . بعده اسم اولمشر . احبابه ارسال اولونان ورقه به تذکره اطلاق بوندن در » دیر . « تذکره الشعراء » بر طاقم شاعر لک حیات و اثر لری خاطرده طومغه وسیله اولان کتاب در که بو کوئی تعبیرله آشای بو قاری « ادبیات تاریخی » دیمک اولور . تور کلمده ایلک تذکره جی اولار ق اوئنجی عصرده یاشایان « سبی » بک طایلیر . مشغول اولدیغیز اون ایکنجی عصرده ، بعض اوافق تفک رساله لر شوبله بر طرفه بر اقلیر سه یاشلیجه صفائی و سالم افندی لک قلمه آلدقاری اثر لر خاطر لایر . بونلر حقنده مفصلجه بر تدقیقنامه حاضر لادم که مؤلف لری نیک آل یازیلری کوسه ریلک ، ایلک مسوده لری نیک ماهیت لری ایضاح ایدیلک ، بالوسیه اسک دیوان نثر نیک اصول و آدابی بو مسوده لره کوره تحلیل ایدیلک شرطیله « تورکیات » مجموعه سنک اوچنجی صایسته درج ایدیلک جکدر . بو کون حیانتدن و اثرندن بحث ایتک ایسته دیکم رامز افندی به کلنجه : شاعر ندیمک معاصر لرندن و علمادن مصطفی نعیم افندی نیک اوغلی در . نعیم افندی « عزیز زاده » دیبه آکیلیر . « عطا تاریخی » بو ذاتی مشهور مورخ نعیم افندی نیک کندیسندن بحث ایدرکن « رامز افندی نامده استخلاف ایتدیکی مخدومی تحصیل علم و کمال ایدره رک بحق مدرس اولمغه ایچه ایلروله مش وحتی بر کوزل تذکره الشعراء دخی تألیف ایتمشر . [*] « دیمشدر که احمد رفیق بک بویا کلیش لک فرقتده اولیارق « نعیم نیک بر اوغلی قالمشدی . اوده مدرسلکده تمیز ایدن ، بالاخره بر تذکره شعرا ترتیب ایلدین رامز افندی در . [*] دیبه تکرار . لامشدر . رامز افندی نیک مورخ نعیم زاده اولمسنه اولاماده امکان یوقدر . عطا واحد رفیق بک بویا دقت ایدره بیلر لردی . چونکه او ۱۸۲۸ ده وفات ایتمشر . حالبوکه رامز ۱۸۳۰ دن سوکرا دوغمشدر . ثانیاً رامز افندی ، آغا بکی محمد امین افندی نیک بحث ایدرکن [*] « باعث وجود تابدارم والد شفقت مدارم عزیز زاده مصطفی نعیم افندی « دیبورکه بوتون تردد لری کوکندن قویاراجق بر سوزدر . نعیم افندی ۱۸۴۹ ده وفات ایتمشر . رامز افندی شاعر فیضی نامنده بر ذاتک ترجمه حالندن بحث ایدرکن « بو فقیر مرتب الحروفک خال فضائل سمیری در ... خال فضائل خصال لری ایه زاده برادر زاده سی مکتوبی

[*] عطا تاریخی جلد ۳ ، صفیحه ۴۰

[*] عالم لر و صنعتکار لر ، صفیحه ۲۶۴

[**] کتاب لرم آراسنده کی نسخه ، صفیحه ۲۰

[***] کذا صفیحه ۴۵

قانونی « دن بحث ایدرکن ، عثمانی دولتنک « دلی عثمان » طرفندن قورولدیغی ذکر و بو خصوصده برده افسانه نقل ایتدکن سوکرا ، فردوسینک شو بیتلری علاوه ایدر :

یکی راز خاک سیه برکشد

یکی راز تخت کیان درکشد

نه زین شاد باشد نه زان درد مند

چنین است رسم سپهر بلند

سام میرزانک سلیمان قانونی حقنده کی خصومتی بک بارزدر : اونک آفیون کشلک و جنت درجه سنه واران خیالات غریبه تأثیر یله بر قاچ دفعه ایران هجوم ایتکله برابر برشی یابامادیغی سویلر . شیبانی عائله سنه منسوب پرنس لر حقنده ده عیناً بویکی قاپا و تاریخه مغایر افتار لر وارد . مثلاً ، کندی دورینک بر نقطه نظر دن بک بارز بر ادبی شخصیتی اولان و ملی ذوقه اویغون اثر لر یازمقله برابر ملی لسان و ادبیانه ده بویک قیمت ویرن « شیبانی خان » ی « بودالا » ، « عبیدالله خان » ی بایاغی بر ظالم کوسترمک ، تاریخی حقیقت لره هیچ تألیف ایدیله من . بر صفوی شهزاده سنک ، صفوی سرایلر نده کی مماثل حادثه لری اونوته رق سیاسی رقیب لری علیه نده بوجنس سوزلر سویله مه سی ، غریب برشیدر . ایسته بو نقطه نظر دن ، « سام میرزا » نیک اثرینی تاریخی بر وثیقه اولار ق قوللانیرکن ، اونک سیاسی و دینی خصومت لری نظر اعتباره آلاق ، سویله دک لری سائر تاریخی منبع لک افاده لریله قارشیلانمق لازمدر . فقط ، هر نه اولور سه اولسون ، ۹۵۷ ده یازیلش اولان بو اثر ، اون آلتنجی عصرده کی آذری شاعر لری و صفویلر دورینک مدنی و معنوی حیاتی طامیق ایچون فوق العاده اهمیت لی بر منبعدر . اونک علمی بر طبعی یاپیله جق اولور سه ، یالکیز ادبیانه ده دکل ایران ادبیانه ده بویک خدمت ایدیلش اولور .

ماخذ

« حبیب السیر » ، « تاریخ ناصری » ، « تاریخ اکبری » ، « احسن التواریخ » ، « عالم آرای عباسی » کبی یازمه و باصمه تاریخ لره ، « آتشکده » ، « تذکره صادق » ، « فخری » هروی تذکره سی ، « مجمع الفصحا » کبی شعرا تذکره لری و بالخاصه دوغرو دن دوغرویه « تحفه سامی » .

کوبیللی زاده محمد فؤاد

استانبول دارالفنوننده « نوک ادبیاتی تاریخی » مدرسی

اجتماعيات

انتخار واجتماعيات

۲

انتخار حقنده ک مقاله لرمک آراسنی بر آراوزانديغ
ايچون « حيات » قارلرينك عفونى رجا ايدى جكم .
ايك مقاله واستانبول دارالقنوتنده ويرديكم قونفره را .
نس ، دو قنور فخرالدين كريم بلك مقاله سيله بوجمعه
ستونلرينده عكس ايدن كوجوك بر مناقشه قلميه يه
سبب اولدى . بناء عليه انتخار حقنده اجتماعيات لرمك
مدعاسنى عرض ايله برلكده ، سرد اولنان تنقيد لرده ده
جواب ويره يله جكم . ذاتاً بو كوجوك مناقشه بى
مخطوط ايندى . بويه مناظره لر جوق نافعدر . انتخار
معضل بر حادته در وعلمك بر قاچ شعبه سنى علاقه دار
ايدر . بو مسئله ده هر شعبه يه اصابت ايدن حصه بى
ييلكم ، حائر اهميتدر .

مقاله مدن وقونفره رانسدن بحث ايدن طيبلر ، بكا
اويله كليوركه ، مسئله بى حقيقى ساحه سته ارجاع
ايمه ديلر . بيم « انتخار ، اجتماعى بر حادته در » ديمه مدن ،
روحيات ايله پسيخيا تريك بومشله ده هيچ بر صلاحيتى
اولاديفنى ادعا اينديكم معناسنى جيقار ديلر . بويه بر
شى اصلا عقلمدن كچه مشدر . بن ديدم و تكرار
ايدورم كه انتخار ك اجتماعى حدى (Taux social)

يعنى تكررون درق ، ترايدون ناقصلى آنجق اجتماعيات
ايله قابل ايضاحدر . طيبلر سرد ايندكلى تنقيد لرده ،
روحيات نقطه نظرى اجتماعيات نقطه نظرينه قارشى
قودقلى زمان ظن ايدى دم كه تماميله ياكش بر يول
طوتبورلر . انتخار مسئله سى ، روحياتك مدعاسيله

اجتماعياتك مدعاسى آراسنده اصلا بر مخالفت شكندده
وارد اولماز . معين بر جمعيتده ، انكشافك معين
بر زماننده ، انتخار سوق ايدن بر مقدار عمومى
سيبلر واردر . بوسيلرى ، آنجق اجتماعيات بيله بيلير .

فقط بو سيبلر ، بوتون فردلر اوزرينه بر صورتنده
اجراى تاثير ايدى م . بعضى فردلر مقاومت ايدر .
بعضيلرى ده مغلوب اولور . اوزمان نه ايچون فلان
وفالانك مغلوب اولديغنى معين ، روحيات ايله پسيخيا ترى به
ترتب ايدر . بناء عليه بكا اويله كليوركه روحياتك
ساحه سيله اجتماعياتك كى بر برندن واضحا آيرلشدر .
اول امرده بو فرقى كوزاوكنه كتيرمه دكلى ايچون
معتزلرمك يورونديكلى مطالعات ، بكا اويله كليوركه
ياكلش اولقله قالا يوب تهلكتلى ده اوليور .

بكا ولا ، وراثتى كافى درجه ده نظر اعتباره
آلبورسك صورتنده اعتراض ايدلى . بنده طيبلر
صورايم ؟ وراثتك ، انتخار لك تكرر وندرتى
هر هانكى بر درجه يه قادر ايضاح اينديكى ظن

ايديورميسكز ؟

ايله (دوحه المشايخ) ه ذيلارى (كشف الظنون) ه
بر مقدار الحاقانى اولديغى (زبدة الواقعات) اسمنده كى
اثرينك مقدمه سنده ذكر ايدر . (زبدة الواقعات)
سلطان حميد اول زماننده (۱۱۸۸) سنه سته قادر
يكن آلتى سنه لك وقايبى حاكيدر ... »

...

سالم تذكره سى اساساً ۱۱۳۲ ده انعام ايدى بديكى
ايچون راضا فدينك قلمه آلديغى اثر ، داماد ابراهيم
باشادورى اديب وشاعر لرينك بوتار بخندن صوكرا كى
حياتلرينى آكلافسى اعتباريله بلك مهم بر وثيقه
صايله لايقدردر .

على جانب

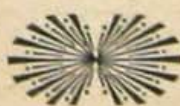
هامش : آلمان ياده بولونان آرقاداشم نرمى بكدن
ايكى اوچ كون اول بر مکتوب آلم . شوسطرلر
بر جوق قارلر مرنى علاقه دار ايدى جكى ايچون نقل
ايديورم : « براز اول درسدن كتيخانه سى مرنى
پروفه سور بوللهرت ايله برلكده ايدم . ايسته ديكك
شيرحقنده شوبله بويه معلومات ويره جكم . بوللهرت ،
كتاب زينبى تاريخى خصوصنده بوبوك بر صلاحيت در .
اونك ايچون كتابلر ناصيل محافظه ايدى بديكته دائر
يالكرز عمومى معلوماتى واردر . بوللهرت سويله ديكته
كوره ، بو ، كندى باشنه اهميتلى براختصاص ساحه سى
ايمش . (درسدن) ده يالكرز ايكى سبه سياليست
وارمش . اونلره بى كوروش دير جك . اووقت طبيعى
سكا جوق اطرافى معلومات ويره جكم . كتابلر
محافظه سته دائر آلمانجه ده بلك جوق كتابلر وارمش ،
بردانه سنى بكا توصيه ايندى : Echt oder Falschung
مؤلفى : Albert Neubulger .

يازما كتابلرى ، قورو وكونش سز برلرده محافظه
ايملى ، سنده بر دفعه مطلقا الكتريقتى اهمه ماكنه سيله
توزلر بى آلامى ، تيزلهمه لى ، ياپراقلرينه هوا آلديرمالى
ايمش . بوباييلر سبه كيموى تحلل اولمازمش . قورت ،
كوهه تخريباتنه اوغرامش كتابلره كلنجه : اونلرى ده
قورتارمق امكانى وارمش . كتابلر ايجه تيزلهمه لى ،
بوزوق صحيفه لك هرايكى طرفته - صحيفه بوينده - يكى
شفاف كاغد ياپشديرمالى واوستنى Zapsen ده نيلن
برمايله ياغلامالى ايمش . بومايله ياغلانان كاغدلره
بوجكار صالديرمازمش .

هر حالده (درسدن) ده كى ايكى محافظه متخصصى
بوموضوعه دائر ، ايترسك « حيات » ده ده بر قاچ
مقاله يازا بيليرلر .

بومقاله لره هميز اشتياق ايله منتظرز . معارف
وكالتى بوتون كتيخانه لر حقنده اعتنا واهتمام صرف
ايدركن هميزى وبوميانده بهاسى تقدير ايديله ميه جك
خزينه لك محافظلرى ديمك اولان كتيخانه مامورلرينى
بويازيلر ارشاد ايدى جكدر . لطف دلالتندن دولاي
نرمى بكه بوراده علناً تشكر ايدى دم .

ع . ج

عاليقدرك مبتلا اولدقلى رنج وكدورت مومى اليك
مسومى اولدقده خوف صرايت ايله كرفنار اولديغى
علت واهمه دن تخلص جان ايدى ميبوب سنه مذبوره
جمادى الاخره سنده (بيت) رحم ايمه نى كسته آنك
آه وزارينه * آخر كتوردى آفده مكين مزارينه
« نثر » مالنجه « ديوب كسيور كه عبارته ك روشنندن
« وفات ايمشدر » ديه جكى واضحا آكلاشيلمقده در .
بوراده بوسيله بر استطراد يامق لزومى حس ايورم .
نديك اختلال انساننده دامن دوشوب تولد يكنه
دائر بر روايت واردر . ۱۱۴۳ اختلالى بردن بره
انفلاق ايمش بر حادته اولاديفنى ايچون بو روايت ،
هله راضا فدين طرفندن بوبوك شاعر ك اختلالدن
اوچ آى صوكرا حالا ياشاديفنى تصرع ايدلكدن
صوكرا بر افسانه ديه باقى ضرورى اولوبوردى . يكن
كون بر كتيخانه ده تصادفاً آله مستقيم زاده سعدالدين
افنديك « مجلة النصاب فى النسب والكنى والالقب »
عنوانلى بر اثرى يكدى . بو عربى عبارلى كوجوكه ،
فقط جوق فائده بخش « آسيفلوپه دى » ماهيتنده
بركتابدى . سعدالدين افندى كتابك اسمنى تسويدنه
تاريخ دوشورد يكنى سويليور . بو اعتبارله (۱۱۶۸) ده
يازى بدينى آكلاشيلمقده در . ايچنده « نديم » حقنده
يازى ليش شوعبارده بى اوقودم : « مخلص احمد المدرس
ابن محمد القاضي بروم ايلي ابن مصلح الدين مصطفى
الملقب قاضى العسكر المقتول و من نسل العزيز المفتى
الدوله عليه من طرفه امه توفى ساقطاً عن سقف
داره خوفاً من فتنة وقعت عام خلع السلطان احمد
الثالث » تاريخى تدقيقاتنده اعتناكار اولقله برابر
نديك آرقاداشلرندن بر جوقلريله اساساً دوست اولديغنى
ييلديكمز مستقيم زاده لك بو سوزينه اينانيرز . ديمك
نديم محقق دامن دوشهر ك وفات ايمشدر . او حالده
بوتى نه كنديسنك نظر تصحيحندن يكن راضا
تذكره سنده اوقونان شكل ايله تاليف ايمك اقتضا
ايدر . قناعتجه راضا افندى ده دوغرو سويليور .
نديم اختلالى ايشيدنجه تولوم قورقوسندن « علت
واهيه » به دوچار اولوبور . « آه وزار » ه باشليور .
ابراهيم باشا دورى يكدى ايچون كيمسه زواللى به
« رحم ايمبور » . اختلال ربيع الاولك اون بشنجى
پيرشبه كوفى باشلامشدى . باطرونه و توابى ايكى
آى قادر آتوب طوتديلر . نهايت حكومت هيسنى
تيله دى . فقط زواللى نديم « علت واهيه » دن قورتولامادى .
جمادى الاخره ايچنده - آكلاشيلان - حالا باطرونه لك
حكم سورد يكى وهيله آه وزار ايدن شاعر كنديسنى
ماونك دامن دن آشاغى آندى . ايسته راضا تذكره سنك
يارم قالمش افاده سى (مجلة النصاب) ك ويرديكى
خيرله آنجاق بو صورتله تاليف وانعام ايديله بيلير [۱]

...

« عثمانلى مؤلفلى » راضا فدين حقنده شونلرى
سويليور : « فن سكدن (ظهير حكام) اسمنده
براشمى ، تذاكر شعرا دن ساله (۱۱۹۸) تاريخه
قادر (آداب طرفا) نامنده بر ذيل ، (حديقة الوزرا)
[۱] به مجلة النصابك ادعاسنه كوره مثلاً شاعر بى
« علامه الدين زاويه سى » نده مدفوندر .